

SADRŽAJ

1. Uvod: Šta za početak treba znati o Milu?	9
1.1. Zašto je važno znati neke detalje o Milovoj biografiji?	11
1.1.1. Milova mladost i obrazovanje	12
1.1.2. Mil i Bentam	13
1.1.3. „Mentalna kriza“	15
1.2. Kako čitati Mila?	18
2. Milova opšta filozofska pozicija	22
2.1. Milov naturalizam.	23
2.2. Milov induktivizam: saznanje „odozdo-nagore“	24
2.3. Odbacivanje intuicionizma u nauci	32
2.4. Odbacivanje intuicionizma u etici	34
2.5. Veza utilitarizma i naturalizma: spoljašnja ili unutrašnja?	37
3. Milova teorija intrinzičnog dobra i kvalitativni hedonizam	40
3.1. „Viša“ i „niža“ zadovoljstva	44
3.2. „Kompetentne sudije“ (kvalitet ljudi?)	51
3.2.1. „Test kompetentnih sudija“: klasične zamerke	55
3.3. Pitanje za razmišljanje: postoje li „viši“ i „niži“ bolovi?	61
3.4. Zadovoljstvo i sreća	63
3.5. Da li je Mil „odbacio hedonizam“?	66
3.6. Jedna savremena interpretacija: „perfekcionizam u pogledu sreće“?	72
4. Milov princip korisnosti: „dokaz“ i šta princip (ne) obuhvata	76
4.1. Metodološko načelo „prvi principi se <i>ne</i> dokazuju“	79

4.2. Struktura dokaza principa korisnosti	82
4.2.1. Faza 1: od „vidljivog“ do „poželjnog“	84
4.2.2. Faza 2: od sreće svakog pojedinca do opšte sreće; jednakost i nepristrasnost	90
4.2.3. Faza 3: od sreće kao jednog od ciljeva do sreće kao jedinog cilja („ništa osim sreće nije poželjno“)	95
4.3. Da li Milovom dokazu treba dokaz?	100
4.4. Dodatak dokazu: kako sankcije usklađuju pojedinačno i opšte dobro	104
5. Teorija ispravnog, „umeće življenja“ i savremeni „milovski revizionizam“	107
5.1. Na koje delove Milovog učenja revizionisti računaju?	109
5.2. Umeće življenja – ključ za razumevanje Milove filozofije morala?	113
5.2.1. Utilitarizam nije specifičnost morala?	118
5.2.2. Mesto revizionističkih izvora u Milovom opusu	122
5.3. Revizionistička interpretacija „principa korisnosti“	126
5.3.1. „Indirekcija utilitarizma“: „korisnost“ bez „ispravnosti“?	130
5.3.2. „Ispravno“ i „doktrina proporcionalnosti“	133
5.4. Primer revizionističke igre rečima: <i>pro tanto</i> i <i>prima facie</i>	141
5.5. „Kriterijum“ <i>versus</i> „procedura“: (još) jedna revizionistička modifikacija utilitarizma?	144
5.5.1. Da li se „kriterijum“ i „procedura“ mogu razdvojiti?	151
5.6. Revizionističko samopohvaljivanje: „prefinjeni“ i „filozofski“ utilitarizam	156
6. Uloga pravila u Milovom utilitarizmu	163
6.1. Utilitarizam postupaka / utilitarizam pravila: (ne)jasna distinkcija?	165
6.2. Milova sekundarna pravila i uloga izuzetaka	168
6.3. Utilitaristička generalizacija	175
6.3.1. Generalizacija i utvrđivanje činjenica	179
6.4. Kako je Mil postao „utilitarista pravila“?	181
6.5. „Primedba na osnovu nekoherencije“	191

6.5.1. „Kolaps“ utilitarizma pravila u utilitarizam postupaka	195
6.5.2. Kada i kako je Mil optužen za nekoherenciju?	198
6.5.3. Da li je Mil bio svestan nekoherencije?	200
6.5.4. Nekoherencija i „dva pojma pravila“	202
6.6. Mil i moralni kodeksi	207
6.7. Utilitarizam sankcija (zasnovanih na pravilima?)	215
6.8. Milov „neobični maksimalizujući utilitarizam“?	216
7. Korisnost (sreća) i druge vrednosti: vrlina, pravda i sloboda	219
7.1. Vrlina i karakter; perfekcionizam	221
7.1.1. Vrlina iz <i>Utilitarizma</i>	222
7.1.2. Vrlina iz „antibentamovskog perioda“ i spisa <i>O slobodi</i>	223
7.1.3. Vrlina i autonomija?	226
7.1.4. Vrlina, utilitarizam i naturalizam	228
7.2. Mil i pravda	230
7.2.1. „Razotkrivajući argument“	231
7.2.2. Primat pravde?	242
7.2.3. Milova pravda: „genetička greška“?	245
7.3. Mil i sloboda	245
7.3.1. „Jedan veoma jednostavan princip“	246
7.3.2. Šta je to „šteta“?	247
7.3.3. Dve distinkcije: <i>ja/drugi</i> i <i>šteta/uvreda</i>	250
7.3.4. Dometi regulacije: nedoumice	254
7.3.5. Negativna i pozitivna („istinska“?) sloboda	257
7.3.6. Elitizam i (čija?) sloboda	258
7.3.7. Tri osnovne slobode: rezime	259
7.3.8. Sloboda uverenja i vrednost znanja	261
7.3.9. Jedna klasična kritika Milovog shvatanja slobode	264
7.3.10. Korisnost i/ili sloboda?	267
8. Mil i klasični prigovori utilitarizmu	271
8.1. Optužba za kontraintuitivnost kao okvir klasičnih kritika utilitarizma	271
8.2. (Anti)utilitarističke bajke i primeri	274
8.2.1. Džordž i Džim	276
8.2.2. Kažnjavanje nevinih	277

8.2.3. Problem pustog ostrva i obećanje	279
8.2.4. Atentat na Kenedija	281
8.2.5. Mašine za iskustvo	282
8.3. Utilitaristička „muka sa rečima“ i „konsekvencijalistička greška“	285
8.4. Psihološka zaledina kontraintuitivnosti: „zdravorazumska“ psihologija morala	289
8.5. „Bolest zahtevnosti“: najzastupljeniji antiutilitaristički argument	290
8.5.1. Praktička zahtevnost	291
8.5.2. Epistemička zahtevnost	295
8.6. Permisivnost	296
8.7. Izokrenuta vremenska perspektiva	298
8.8. Faktor neznanja i problem kalkulacije	300
8.9. „Uslov javnosti“, tajno znanje i manipulacija	304
8.10. Integritet	307
8.10.1. „Projekti“	311
8.10.2. Džordž, Džim i integritet	315
8.10.3. Integritet i/ili autonomija?	317
8.11. Odgovor na kritike utilitarizma: šta bi Mil danas rekao?	318
9. Zaključak	321
9.1. Kontekst(i) Milovog učenja	323
9.2. Milov „problematični“ hedonizam: pluralizam?	326
9.3. (Ne)izrečena pretpostavka: etika kao učenje o dobrom	329
9.4. Dometi savremenog „milovskog utilitarizma“ i/ili „revizionizma“	331
9.5. Deskriptivno, normativno i denormativizacija: da li je „milovski“ utilitarizam odustao od samog sebe?	334
Summary	
The Moral Philosophy of John Stuart Mill: Mill and Millian Utilitarianism	339
Bibliografija	341